JAMHURI YA MUUNGO WA TANZANIA

BARAZA LA MITIHANI LA TANZANIA

MTIHANI WA UALIMU DARAJA LA A

634 **STADI ZA KAZI**

Muda: Saa 3. **MAJIBU** **Year: 2024**

Maelekezo

1. Karatasi hii ina Sehemu **A** na **B** zenye jumla ya maswali **kumi na manne (14).**
2. Jibu maswali **yote** kutoka Sehemu **A** na maswali **manne (4)** kutoka Sehemu **B**.
3. Sehemu **A** ina alama **arobaini (40)** na Sehemu **B** ina alama sitini **(60).**
4. Simu za mkononi **haziruhusiwi** ndani ya chumba cha mtihani.
5. Andika **Namba yako ya Mtihani** katika kila ukurasa wa kijitabu chako cha kujibia.

maktaba.tetea.org
TETEA

SEHEMU A (Alama 40)

Jibu maswali **yote** katika sehemu hii.

1. Eleza kwa ufupi mbinu nne za kutumia kufundisha mada ya ufugaji bora wa kuku wa kienyeji kwa wanafunzi wa Darasa la Saba.

Mbinu ya mazungumzo husaidia mwalimu kueleza kwa wanafunzi kwa maneno rahisi kanuni bora za ufugaji wa kuku wa kienyeji na kujibu maswali yao.

Mbinu ya ziarani huwaruhusu wanafunzi kutembelea banda la kuku la mfano ili kujionea mazingira sahihi ya ufugaji na aina ya vyakula vya kuku.

Mbinu ya kazi kwa vitendo huwapa wanafunzi nafasi ya kushiriki moja kwa moja katika kulisha kuku, kusafisha banda au kutengeneza chakula cha kuku.

Mbinu ya majadiliano huwapa wanafunzi fursa ya kubadilishana mawazo kuhusu changamoto na mbinu bora za kufuga kuku katika maeneo yao.

2. Fafanua vifaa vinne vya matengenezo ya baiskeli na kazi zake.

Spana hutumika kufungua na kufunga nati na bolts kwenye baiskeli wakati wa matengenezo.

Pampu ya hewa hutumika kujaza upepo kwenye matairi ya baiskeli.

Pasi ya kubana husaidia kushika vipande vya baiskeli kwa nguvu wakati wa kuzifunga au kuzifungua.

Grease hutumika kulainisha sehemu zinazozunguka kama besi ya magurudumu ili kupunguza msuguano.

3. Eleza manufaa manne watakayopata wanafunzi kutokana na kufua nguo zao mara kwa mara.

Watakuwa na afya bora kwa kuepuka magonjwa ya ngozi kama upele na fangasi yanayosababishwa na nguo chafu.

Huongeza heshima na kujiamini kwa kuvaa nguo safi na zenye harufu nzuri.

Nguzo safi huwafanya wanafunzi wapende shule na kujiona wapo kwenye mazingira safi na rafiki.

Kufua mara kwa mara huongeza muda wa kudumu wa nguo kwa kuondoa uchafu unaoweza kuharibu vitambaa.

4. Kwa ufupi, fafanua makundi manne ya ala za muziki.

Ala za kupuliza ni ala zinazopigwa kwa kutumia pumzi kama filimbi na tarumbeta.

Ala za kugonga hupigwa kwa kupigwa moja kwa moja kama ngoma na marimba.

Ala za kupiga nyuzi hupigwa kwa kutumia vidole au kifaa kama zeze na gitaa.

Ala za elektroniki huzalisha sauti kwa umeme kama kinanda na gitaa la umeme.

5. Eleza kwa ufupi faida nne za sanaa za maonesho nchini Tanzania.

Hutangaza utamaduni wa taifa kwa kuonesha nyimbo, ngoma na maigizo ya asili.

Hutoa ajira kwa wasanii kama waigizaji, wanamuziki na waongozaji.

Hutumika kufundisha jamii kuhusu masuala ya kijamii kama afya, elimu na haki.

Huchochea mshikamano na amani kwa kuwaunganisha watu kupitia burudani.

6. Eleza kwa ufupi mikakati minne ya kuondoa changamoto za tofauti za usawa wa kijinsia shuleni.

Kutoa elimu ya haki na usawa wa kijinsia kwa wanafunzi wote shuleni.

Kuhakikisha wasichana na wavulana wanashiriki sawa katika shughuli za shule kama michezo na uongozi.

Kuweka sera zinazolinda haki za wanafunzi wa jinsia zote bila ubaguzi.

Kutoa msaada wa kisaikolojia kwa wanafunzi wanaonyanyasika kijinsia au kijamii.

7. Eleza kwa ufupi nyaraka nne muhimu ambazo mwalimu anapaswa kuziandaa kabla ya kuingia darasani.

Mpango wa somo unaoonesha mada itakayofundishwa, malengo na mbinu zitakazotumika.

Ratiba ya vipindi inayoonesha muda wa kipindi na somo litakalofundishwa.

Jedwali la utahini linaonesha maswali, viwango vya ufaulu na muda wa mtihani.

Orodha ya mahudhurio ya wanafunzi kufuatilia idadi na mahudhurio ya kila mwanafunzi.

8. Eleza kwa ufupi kanuni nne za upishi wa chakula ambazo mpishi anapaswa kuzingatia.

Kuosha mikono na vifaa vyote vya kupikia kabla na baada ya kupika.

Kuhakikisha chakula kinapikwa katika joto linalostahili ili kuua vijidudu.

Kutumia vyombo safi na chakula kisichoharibika ili kulinda afya ya mlaji.

Kuhifadhi chakula kilichopikwa na kisichopikwa sehemu tofauti ili kuepuka kuchafuliana.

9. Fafanua kwa ufupi faida nne za kujihusisha na shughuli za ufugaji.

Hutoa chakula bora kama mayai, nyama, maziwa na asali kwa familia.

Hutoa chanzo cha kipato kwa kuuza bidhaa za mifugo kama mayai na maziwa.

Huchangia mbolea ya asili inayotokana na kinyesi cha mifugo kwa kilimo.

Hufundisha vijana stadi za maisha kama utunzaji wa wanyama na usimamizi wa rasilimali.

10. Ainisha vifaa vinne vya uchoraji kisha kubainisha kazi kwa kila kimoja.

Penseli hutumika kuchora mistari na picha za mwanzo kabla ya kuchora kwa rangi.

Rangi hutumika kupaka picha au michoro ili kuipa mwonekano mzuri.

Brashi hutumika kupaka rangi kwenye karatasi, kitambaa au ukuta.

Paleti hutumika kuchanganyia rangi kabla ya kupaka kwenye mchoro.

SEHEMU B (Alama 40)

Jibu maswali **yote** katika sehemu hii.

11. Eleza hatua sita muhimu ambazo fundi anapaswa kuzingatia kabla ya kutarizi.

Hatua ya kwanza ni kuhakikisha fundi amechagua aina sahihi ya kitambaa kwa kazi ya kutarizi. Si kila kitambaa kinafaa kutariziwa; vinahitajika vitambaa vyenye uimara na uwezo wa kushikilia uzi vizuri bila kuchanika au kulegea, kama vile katani au hariri.

Hatua ya pili ni kuchora au kuweka alama ya mchoro wa mfano kwenye kitambaa kabla ya kuanza kutarizi. Hii humsaidia fundi kuwa na mwongozo wa wapi pa kuanzia, kuendeleza na kumalizia kazi yake kwa mpangilio sahihi na kuepuka makosa ya kuchora sehemu zisizohitajika.

Hatua ya tatu ni kuchagua aina na rangi sahihi za uzi zitakazotumika kutarizia mchoro huo. Rangi za uzi zinapaswa kuendana na mandhari ya mchoro au mpangilio wa mteja ili kazi iwe na mvuto wa macho na kufikia madhumuni yaliyokusudiwa.

Hatua ya nne ni kuhakikisha fundi anatumia sindano inayofaa kulingana na ukubwa wa uzi na kitambaa. Sindano ndogo inaweza isipitishwe na uzi mzito au kuharibu kitambaa chepesi, hivyo kuchagua sindano sahihi huongeza ubora na usalama wa kazi.

Hatua ya tano ni kukata uzi kwa urefu unaofaa, si mrefu sana hadi kuchakaa wala mfupi hadi kuhitaji kubadilisha mara kwa mara. Urefu wa wastani hurahisisha kazi na kupunguza upotevu wa malighafi.

Hatua ya sita ni kuandaa mazingira mazuri ya kufanyia kazi ya kutarizi kama eneo safi, lenye mwanga wa kutosha na utulivu. Mazingira mabaya husababisha makosa, uchovu wa macho na kukosa umakini wakati wa kutarizi.

12. Chambua faida sita ambazo mwalimu wa somo la Stadi za Kazi anaweza kuzipata kwa kutunza kumbukumbu za matokeo ya upimaji wa wanafunzi.

Faida ya kwanza ni kuwa kumbukumbu hizo humsaidia mwalimu kufuatilia maendeleo ya kila mwanafunzi kwa kipindi kirefu. Kwa kuangalia matokeo ya nyuma na ya sasa, anaweza kubaini kama mwanafunzi anaendelea vizuri au la.

Faida ya pili ni kumwezesha mwalimu kupanga mbinu na mikakati bora ya kufundishia. Kwa kuona maeneo ambayo wanafunzi wengi wanafeli, mwalimu ataweza kuboresha au kubadilisha njia ya kufundisha ili kufanikisha ufaulu.

Faida ya tatu ni kuwa kumbukumbu hizi ni ushahidi wa maendeleo ya wanafunzi. Mwalimu anaweza kuonesha taarifa hizi kwa wazazi, uongozi wa shule na wakaguzi wa elimu kuthibitisha utendaji wake na hali ya wanafunzi.

Faida ya nne ni kumrahisishia mwalimu kazi ya kuandaa ripoti za mwanafunzi kwa usahihi na kwa wakati. Akiwa na kumbukumbu, hatalazimika kutafuta upya taarifa kila mara anapohitajika kuandaa ripoti.

Faida ya tano ni kuwa kumbukumbu za matokeo humwezesha mwalimu kutathmini ufanisi wa mbinu na vifaa anavyotumia. Ikiwa matokeo ni mabaya, anaweza kubaini kuwa kuna hitilafu katika mbinu na kubadilisha.

Faida ya sita ni kusaidia kubaini changamoto mapema. Kwa kuchunguza matokeo ya wanafunzi, mwalimu anaweza kuona wanafunzi wanaohitaji msaada wa ziada na kupanga jinsi ya kuwasaidia.

13. Eleza mbinu shirikishi ambazo huwafanya wanafunzi kujifunza kwa vitendo.

Mbinu ya majadiliano huwapa wanafunzi fursa ya kubadilishana mawazo na uzoefu kuhusu mada wanayosoma. Kupitia majadiliano, wanafunzi hutafakari na kutoa maoni yao kabla ya kujaribu kwa vitendo.

Mbinu ya kazi kwa vitendo huwaruhusu wanafunzi kutekeleza moja kwa moja kazi waliyojifunza, mfano kupanda mimea, kupika au kutengeneza vifaa. Hii huongeza uelewa na kumbukumbu kwa sababu mwanafunzi anapojifunza kwa kufanya, anakumbuka zaidi.

Mbinu ya maonesho humruhusu mwalimu kufanya kitendo fulani mbele ya wanafunzi, kisha wanafunzi wanaiga au kuuliza maswali kabla ya kufanya wenyewe. Hii hupunguza makosa kwa sababu wanafunzi wanaona kwanza jinsi kazi inavyofanyika.

Mbinu ya ziarani inawapeleka wanafunzi katika maeneo ya kazi halisi kama shamba, banda au karakana ili kujionea kwa vitendo yale wanayojifunza darasani. Hii huwafanya kuona umuhimu wa somo na namna linavyotumika katika maisha.

14. Chambua kanuni sita muhimu za kuzingatia katika kuanzisha shughuli ya biashara ndogo ndogo.

Kanuni ya kwanza ni kuchagua aina ya biashara inayokidhi mahitaji ya watu wengi katika eneo husika. Biashara yoyote hufaulu endapo wateja wake wanahitaji bidhaa au huduma hiyo.

Kanuni ya pili ni kufanya utafiti wa soko ili kufahamu bei, mahitaji, wateja walipo na aina ya ushindani uliopo. Bila utafiti, mfanyabiashara anaweza kuwekeza kwenye biashara isiyo na wateja.

Kanuni ya tatu ni kuhakikisha upatikanaji wa mtaji wa kutosha kuanzia shughuli hiyo. Mtaji huu ni kwa ajili ya kununua bidhaa, kulipia eneo, vifaa na gharama nyingine za kuanzisha biashara.

Kanuni ya nne ni kuchagua eneo sahihi la biashara ambalo lipo karibu na wateja au kwenye maeneo yenye mzunguko mkubwa wa watu. Eneo lisilofikika kwa urahisi linaweza kufanya biashara ishindwe kujiendesha.

Kanuni ya tano ni kuandaa mpango wa biashara unaoonesha malengo, aina ya bidhaa au huduma, matumizi na mapato yanayotarajiwa. Mpango huu humsaidia mfanyabiashara kujipanga na kufuatilia maendeleo.

Kanuni ya sita ni kuzingatia sheria na taratibu za usajili wa biashara. Biashara yoyote ni lazima iwe imesajiliwa kisheria na kupata vibali vya kufanya kazi ili kuepuka usumbufu na adhabu kutoka mamlaka husika.